

Lesbrief *Fiet wil rennen*

Van 19 t/m 29 januari vinden De Nationale Voorleesdagen 2011 plaats! Doel van De Nationale Voorleesdagen is het bevorderen van het voorlezen aan kinderen die zelf nog niet kunnen lezen. Voorlezen aan kinderen is belangrijk. Het prikkelt de fantasie, ontwikkelt het taalgevoel, vergroot de woordenschat en draagt bij aan hun interactieve vaardigheden. Maar vooral: het bezorgt de kinderen heel veel plezier!

Het prentenboek van het jaar: *Fiet wil rennen*

Elk jaar kiest een jury van jeugdbibliothecarissen het prentenboek van het jaar. In 2011 is het boek *Fiet wil rennen* van Bibi Dumon Tak en Noëlle Smit gekozen.

*Fiet houdt van rennen.
Het liefst rent hij de hele dag.
Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat.*

Maar op een dag kan Fiet niet rennen, want het waait. Maar Fiet moet en zal rennen!

Het boek won in 2010 de Zilveren Griffel.

<i>Auteur</i>	Bibi Dumon Tak	<i>Leeftijd</i>	Tot 6 jaar
<i>Illustrator</i>	Noëlle Smit	<i>ISBN</i>	978 90 451 0758 5
<i>Uitgever</i>	Querido	<i>Thema's</i>	wind, dieren, rennen
<i>Jaar</i>	2009		

Voor De Nationale Voorleesdagen 2011 zal er weer een speciale mini-editie van het Prentenboek van het Jaar verschijnen, inclusief dvd. Op de dvd is een animatie van het boek te zien en wordt het verhaal voorgelezen. De speciale editie is vanaf 19 januari 2011 te verkrijgen in de boekhandel voor slechts € 5,-.

Het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc) ondersteunt het doel van De Nationale Voorleesdagen van harte en biedt u (als medewerker in kinderopvang/peuterspeelzaal, leerkracht van groep 1 en 2 of anderszins geïnteresseerde) in deze lesbrief een aantal suggesties rond het prentenboek van het jaar: *Fiet wil rennen*.

Fiet wil rennen

Beschrijving van Pluizuit (<http://www.pluizuit.be>), recensies van jeugdboeken:

Fiet wil rennen. Daar houdt hij van. Maar die dag denkt de wind er anders over. Hij waait en blaast en Fiet geraakt niet vooruit. Daar wordt hij chagrijnig van. Maar de wind wil niet wijken. En Fiet geeft niet zomaar op. Op elke bladzijde is er een ander dier dat Fiet op andere gedachten probeert te brengen: de eendjes zeggen dat hij zich lekker mee moet laten dobberen op het water, de slak nodigt Fiet uit mee te kruipen, de worm zegt dat hij onder de grond geen last heeft van de wind, de boom zegt dat hij gewoon moet blijven staan, ... Fiet roept dat hij niet wil zwemmen of vliegen of wat dan ook. Dat hij wil rennen! Maar de wind gaat niet weg. Dus gaat Fiet weg. Hij draait zich langzaam om en... rent!

Een leuk stapelverhaal met een verrassend einde. Fiet windt zich meer en meer op maar geeft niet op, de andere dieren berusten, zeggen dat hij moet wachten tot de wind is gaan liggen. Maar dan ontdekt Fiet de voordelen van wind. Hij draait zich om en heeft nu letterlijk de wind in de rug. Hij kan rennen! Een leuk opgebouwd verhaal, mooi in beeld gebracht. Tekeningen waar kleur en beweging in zit, en waar emoties goed van de dierenkoppen zijn af te lezen.

Inge Umans

Lessuggesties rond *Fiet wil rennen*

Het prentenboek *Fiet wil rennen* biedt tal van mogelijkheden voor interactief voorlezen. In deze lesbrief geven we enkele suggesties voor de verschillende fasen van het voorlezen:

1. De oriëntatie: in deze fase laat u de kinderen kennismaken met het boek en de thema's.
2. Het voorlezen: tijdens het voorlezen laat u de kinderen reageren en besteedt u aandacht aan moeilijke woorden.
3. De afronding: samen met de kinderen kijkt u terug op het verhaal.
4. De verwerking: in deze fase gaan de kinderen zelf met het boek aan de slag.

Vorbereitung

- Lees het boek van tevoren goed door en let daarbij op de woorden die belangrijk zijn voor een goed begrip van het verhaal en de woorden die u aan de orde wilt laten komen voor woordenschatuitbreiding (zie ook bij de oriëntatie).
- Bedenk hoe u het thema wind onder de aandacht brengt en welke materialen u daarvoor nodig heeft. Verzamel deze materialen: ventilator of föhn, windmolentjes, windvaantje, windhaantje, etc.
- Richt het klaslokaal of de leeshoek in, in de sfeer van het boek. Of maak een verteltafel rondom het boek met foto's, fotoboeken, het boekje en zo mogelijk het vingerpopje bij het boek. Ook de materialen die u gebruikt hebt voor de introductie (bijvoorbeeld een ventilator) kunnen op de verteltafel komen te staan.

1. De oriëntatie

Er zijn verschillende manieren om een prentenboek te introduceren. Belangrijk bij de introductie is dat (1) de voorkennis rondom het centrale thema van het boek geactiveerd wordt: de wind (2) enkele belangrijke woorden uit het boek al aan de orde komen en (3) de kinderen nieuwsgierig worden naar het verhaal. Hieronder staan enkele suggesties:

- Introductie met een voorwerp(en): ventilator/föhn en pop met lang haar om te laten waaien of repen papier die gaan 'wapperen' in de wind.

Voor taalzwakke leerlingen is het goed om voor het voorlezen de belangrijke woorden te bespreken. Dit kan eventueel met een klein groepje kinderen apart. Belangrijk is daarbij dat de woorden herhaaldelijk gebruikt worden en dat de kinderen de woordbetekenissen ervaren.

- Houd een gesprek naar aanleiding van de plaatjes op de kaft van het boek. Pak het prentenboek erbij. Vraag wie het boek al kent: die mag nog even niks verklappen! Laat de kinderen beschrijven wat ze zien. Vraag: *Waar denken jullie dat het boek over gaat? Wat zou er gebeuren met de dieren?* Laat de kinderen er niet zomaar op los fantaseren, maar vraag waarom ze iets denken.
- Voer een gesprek met de kinderen over wat er gebeurt als het hard waait, en je wilt bijvoorbeeld fietsen of lopen of rennen. *Hoe kan je zien dat het hard waait? Wat gebeurt er dan?*

Belangrijke woorden:

In het boek komen veel moeilijke woorden en begrippen voor. Het wordt voor de kinderen te veel als u aan alle moeilijke woorden aandacht besteedt. Maak daarom een keuze uit één van de drie categorieën. Het ligt het meest voor de hand om uw aandacht in eerste instantie te richten op de woorden die te maken hebben met de *wind*.

▪ Bij wind

Er zijn verschillende werkwoorden die bij de wind horen: ‘suizen’, ‘rukken’, ‘wapperen’, ‘smijten’, ‘waaien’, ‘razen’, ‘gieren’, ‘plukken’. Het zijn werkwoorden die weergeven wat de wind doet.

Deze woorden zijn moeilijk te introduceren, omdat ze vrij abstract zijn. Wellicht kunt u geluiden laten horen van de wind. Op internet vindt u enkele suggesties:

<http://www.cubiss.nl/product/voorlezen-met-fiet>

Of praat met de kinderen over het effect van de wind aan de hand van de illustraties. De wind wordt in het boek gevisualiseerd in remsporen, omgewaaide bomen, weggeblazen dieren, een giraffe met gespreide poten, een haas die windsurft met een plastic zak en een plankje en Fiets wapperende veren. En op de achterste schutbladen zie je het resultaat van die harde wind.

Door gebruik te maken van voorwerpen die wind produceren kunt u ook de begrippen behandelen. Laat stroken papier ‘wapperen’ of laat snippers door de lucht ‘vliegen’ met behulp van een ventilator.

▪ Bij dieren

Bij de dieren gaat het om de volgende kernwoorden die de beweging van de dieren uitdrukken: Fiet moet ‘drijven’, ‘kruipen’, ‘kronkelen’, ‘vliegen’, ‘zwemmen’ en ‘schuilen’.

Aan deze kernwoorden zou u aandacht kunnen besteden in spelvorm: kunnen de kinderen kronkelen, schuilen etc.?

▪ Beeldspraak

Op een aantal momenten wordt beeldspraak geïntroduceerd. U kunt het beste zelf inschatten in hoeverre u de betekenis van deze beeldspraak met de kinderen bespreekt.

Voorbeelden uit het prentenboek:

‘er zit iets in de weg’

‘dobberen als wilde klontjes’

‘er nog een schepje bovenop doen’

‘alsof hij honderd handen heeft’

2. Het voorlezen

Lees het verhaal voor. Geef de kinderen eventueel de gelegenheid te reageren of om een vraag te stellen. Stel zelf ook af en toe een vraag, zie de suggesties hieronder. Laat de kinderen af en toe voorspellen hoe het verhaal verder zal gaan.

Een valkuil is dat een les ‘interactief voorlezen’ wordt beheerst door het stellen van vragen. Probeer als voorlezer zo terughoudend mogelijk te zijn, waardoor de kinderen veel ruimte krijgen om te reageren. Kinderen reageren sneller bij ‘aarzeling’ van de voorlezer. Laat ook eens stiltes vallen!

Maak het verhaal levendig door een gevarieerd stemgebruik, bijvoorbeeld door hard en zacht af te wisselen en bepaalde zinnen en woorden met meer nadruk voor te lezen.

Suggesties voor vragen bij een aantal bladzijden van het boek:

- ‘Zelfs als het regent rent Fiet...’
Wat doet Fiet hier? Waarom kan Fiet niet rennen, denk je?
- ‘Ga eens even opzij’ roept Fiet tegen de wind,
Waarom wil Fiet niet kruipen, denk je?
- ‘De wind rukt aan Fiets veren.’
Wat is er met de boom gebeurd? Hoe kun je zien dat het hard waait?
- ‘Help! roept Fiet.’
Hoe komt het dat Fiet in het water ligt?
- ‘Fiet ontploft bijna van woede.
Hoe kan je zien dat het hard waait? [wijs op de surfende haas]: Wat doet deze haas?
- ‘FIET RENT!’
Waarom kan Fiet nu wel rennen? Waar is de wind gebleven?

3. De afronding

Er zijn verschillende manieren om het voorlezen af te ronden.

- Praat met de kinderen over de belangrijkste gebeurtenissen in het verhaal: *Waarom kon Fiet niet rennen? Konden de andere dieren Fiet helpen? Hoe probeerden ze Fiet te helpen? Hoe kwam het dat Fiet aan het eind tóch kon rennen?*
- Praat met de kinderen over het humeur van Fiet. Fiet is een lekker dwars, eigenwijs dier met de eigengereidheid van een kleuter. *Vindt Fiet het leuk dat ze niet kan rennen? Hoe zie je dat? Ben je zelf ook wel eens boos omdat iets niet lukt?*
- Blader het boek nog eens door en besteed aandacht aan de centrale woorden en begrippen.
- Laat de kinderen het verhaal opnieuw vertellen. Eventueel kunnen de kinderen steeds voordoen hoe de verschillende dieren voortbewegen. Andere kinderen kunnen wind maken.

4. De verwerking

Enkele suggesties voor verwerkingsactiviteiten:

Rond het voorlezen

- Herhaal het interactief voorlezen in kleine groepjes.
- Gebruik de dvd bij het Prentenboekje of neem het verhaal zelf op een bandje of cd op voor de boekenhoek of de luisterhoek. De kinderen kunnen dan zelf meebladeren in het boek en naar het verhaal kijken (op een laptop?) en luisteren.
- Laat de kinderen het verhaal naspelen met de voorwerpen.
- Oefen met de leerlingen een liedje over het prentenboek Kijk bijvoorbeeld op: <http://soundcloud.com/noelle-smit> (songtekst en muziek op: <http://tinyurl.com/tekst-fietlied>)

Rond dieren en hoe ze zich voortbewegen

- Houd een kringgesprek over de verschillende manieren waarop dieren lopen, bewegen. Kennen kinderen nog andere voorbeelden, bijvoorbeeld: hoe beweegt een slang/ een poes / een zwaan/ etc.
- Ga met de kinderen naar het speellokaal en geef beweegopdrachten: laat ze rennen en biedt ze andere manieren van voortbewegen aan.
- Bezoek aan de kinderboerderij: bekijk eenden met echte veren en zwemvliezen. Gaan ze vliegen of fladderen, kunnen ze dobberen en waggelen? Gaat dat allemaal lukken met die verschrikkelijke wind?

Rond wind en het weer

- Houd een kringgesprek over de wind: hebben de kinderen wel eens in de hele harde wind gestaan? Wat gebeurde er toen? Hebben ze wel eens tegen de wind in gefietst? Of zijn ze met harde wind op het strand geweest? Laat de kinderen erover vertellen en vertel zelf ook over ervaringen: *als ik tegen de wind in moet fietsen, moet ik heel hard trappen en kan ik maar langzaam fietsen.*

- Ga met de kinderen naar het speellokaal en geef beweegopdrachten rond de wind. Kunnen ze dansen als bomen in de wind? Hoe hard gaat die wind dan? Wat gebeurt er met de bomen? Zing samen (<http://tinyurl.com/bladmuziek>):
Hoor de wind eens waaien, hoei, hoei, hoei
Zie de takken zwaaien Hoei, hoei, hoei
Ga niet zo te keer, Jij lastige meneer
Ik blijf lekker binnen, Wat een lelijk weer
- Als het buiten hard gewaaid heeft, kunt u wellicht ook met de kinderen aan de slag gaan met sporen die de wind achtergelaten heeft. Zijn er takken die op de weg liggen die van de bomen zijn afgewaaid? Als het nog steeds waait: laat samen blaadjes dwarrelen. Gooi samen de blaadjes omhoog en kijk wat er gebeurt. Of laat de kinderen spelen met ballonnen. Waarom zijn ze moeilijk weer te pakken als ze ze los laten?
- Lees het boek nog een keer voor als het hard waait of stormt. Ga dan naar buiten en laat de kinderen tegen de wind in proberen te rennen, en daarna met de wind mee. Wat gebeurt er?
- Kijk met de kinderen naar een beeldfragment over de wind. Zoek op <http://www.schooltv.nl/beeldbank/> naar passende fragmenten. Een geschikt filmpje is "Niet bang zijn voor de wind!" van het Zandkasteel (http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20051205_wind01).
- Luister met de kinderen naar geluiden van de wind. Kijk op <http://www.cubiss.nl/product/voorlezen-met-fiet> voor inspiratie. Kunnen ze horen hoe hard de wind waait?
- Meeblazen met de wind: Laat de kinderen de wind een handje helpen. Met de ruggen tegen de wind in gaan staan, de armen wijd te houden en mee te blazen. Vervolgens rennen de kinderen met de wind mee, die we op die manier een handje helpen.

Knutselen en tekenen

- Laat de kinderen een windmolentje maken: <http://www.moleneducatief.nl/leerlingen.php?m=1&s=21>
- Laat de kinderen een tekening of knutselwerk maken over de wind en de blaadjes, veren, haren die een kant op waaien.
- Knutsel een windzak en kijk hoeveel wind er is: <http://www.speeltijd.net/2006/07/wind-in-de-tuin/>

Theater en zingen

- Ga met de kinderen naar de peutertheatervoorstelling van Rik Rikken. Zie <http://www.rikriikken.nl/>
- Oefen met de kinderen een wind-liedje. Bijvoorbeeld uit: *Hoor de wind eens waaien. liedjes voor peuters en kleuters over herfst en winter*. Bekende seizoenliedjes voor jonge kinderen over herfst en winter. De wind waait over de bladzijden en er wordt druk gespetterd in plassen. Plaatjes kijken en liedjes zingen met warme chocolademelk!
48 pagina's | nino | september 2009 | Herman Broekhuizen, Saskia Koning e.a.

Andere prentenboeken bij de thema's:

Bo en Babs in de wind

Het waait hard buiten, echt hard. Alle blaadjes laten los. En de wind trekt aan de kleren. Maar dat vinden Bo en Babs niet erg. Ze lopen achter een losse paraplu aan en vliegeren met Big en Beer. Heerlijk vinden ze die gekke wind! Wervelend peuterboek over spelen in de wind ...
Uitgeverij: Clavis peuter | Isbn: 90-448-0272-0 | Marijke ten Cate

Met opa op de fiets

'Wie gaat er mee?' Opa knipoogt en zet zijn pet op. 'Ik,' zegt Isa snel. Ze rent naar opa's fiets. 'Hupsalakee!' Opa zwaait Isa door de lucht. 'Joehoe,' gilt ze. De wind kriebelt al aan haar oren. Fietsen! juicht Isa en ze rinkelt met de bel. 'Daar gaan we!' Maar er zijn er nog meer die mee willen rijden. Of dat wel lukt? Een grappig prentenboek over wind in de haren en moedige opa's.

Uitgeverij: Clavis | Isbn: 90-448-0281-X | Stefan Boonen

Achtergrondinformatie

Voorlezen is belangrijk...

...voor de taalontwikkeling!

Het voorlezen van prentenboeken is heel belangrijk voor de taalontwikkeling van kinderen: ze leren nieuwe woorden, ze leren goed te luisteren en ze leren te praten over het boek. Door prentenboeken interactief voor te lezen, kunt u kinderen een aantal belangrijke principes voor het begrijpend lezen aanleren. Ze leren bijvoorbeeld hun voorkennis te activeren (wat weten ze zelf al over het onderwerp?) en hun ontluikende geletterdheid wordt geactiveerd (waaronder verhaalbegrip). Centraal bij het interactief voorlezen staat steeds het stimuleren van de eigen (talige) inbreng van de kinderen.

... voor de sociaal-emotionele ontwikkeling!

De inhoud van een prentenboek kan de ervaringswereld van kinderen vergroten of oplossingen bieden voor problemen waardoor kinderen meer grip krijgen op de wereld om hen heen. De inhoud kan het kind ook laten zien dat hij of zij niet de enige is die iets moeilijk vindt, iets niet kan of iets niet durft. Prentenboeken kunnen laten zien hoe een sociale situatie in elkaar zit. Het kind kan ontdekken wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen zichzelf en de hoofdpersoon, zowel qua karakter als sociaal gedrag. Prentenboeken kunnen bruikbare oefensituaties bieden en daarnaast leerzame elementen bevatten die de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen positief kunnen ondersteunen.

Tip: *Boekje lezen* is een korte tv-aflevering van ETV (Educatieve Televisie) over voorlezen aan je jonge kind. Bekijk de aflevering online op: <http://tinyurl.com/boekje-lezen>

Bevalt u deze manier van voorlezen met een lesbrieff goed? Bekijk dan ook eens de lesbrieven bij de prentenboeken van de voorgaande jaren op de site van het Etoc:
<http://tinyurl.com/lesbrieven>

Meer weten over voorlezen en taalontwikkeling?

Het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc) is gespecialiseerd in taalontwikkeling bij alle vakken, op alle onderwijsniveaus. Het Etoc biedt peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen de kans om samen met deskundigen te werken aan specifieke thema's van taalactiverende didactiek. We werken vraaggericht vanuit behoeften en wensen van het team. Voor meer informatie kunt u kijken op de website van het Etoc (www.etoc.nl) of kunt u contact opnemen met het secretariaat van het Etoc (etoc@rug.nl of 050-3637277).